

DIREKTIIVIT

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI 2008/94/EY,

annettu 22 päivänä lokakuuta 2008,

työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa

(Kodifioitu toisinto)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja
erityisesti sen 137 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽¹⁾,

ovat kuulleet alueiden komiteaa,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä
menettelyä ⁽²⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 20 päivänä lokakuuta 1980 annettua neuvoston direktiiviä 80/987/ETY ⁽³⁾ on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osin ⁽⁴⁾. Sen vuoksi mainittu direktiivi olisi selkeyden ja järjeistämisen takia kodifioitava.

(2) Yhteisön peruskirja työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista hyväksyttiin 9 päivänä joulukuuta 1989. Sen seitsemännessä kohdassa todetaan, että sisämarkkinoiden toteutumisen on johdettava työntekijöiden elin- ja työolojen parantumiseen yhteisössä sekä että tämän parantumisen on johdettava tarpeen mukaan työlainsäädännön tiettyjen näkökohtien, kuten joukkoirtisanomisiin tai konkursseihin liittyvien menettelyjen, kehittämiseen.

⁽¹⁾ EUVL C 161, 13.7.2007, s. 75.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 19. kesäkuuta 2007 (EUVL C 146 E, 12.6.2008, s. 71), ja neuvoston päätös, tehty 25. syyskuuta 2008.

⁽³⁾ EYVL L 283, 28.10.1980, s. 23.

⁽⁴⁾ Katso liitteessä I oleva A ja B osa.

(3) Ottaen huomioon tasapainoisen taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen tarpeen yhteisössä, on tarpeen antaa säännöksiä työntekijöiden suojasta heidän työnantajansa maksukyvyttömyystilanteessa ja vähimmäissuojan varmistamisesta erityisesti heidän maksamatta olevin saataviensa suorituksen turvaamiseksi. Tätä varten jäsenvaltioiden olisi perustettava palkkaturvajärjestelmä, joka turvaa asianomaisille työntekijöille maksun heidän maksamatta olevista saatavistaan.

(4) Asianomaisten työntekijöiden yhdenvertaisen suojan varmistamiseksi olisi maksukyvyttömyys määriteltävä jäsenvaltioiden lainsäädännön uudet suuntaukset huomioiden ja käsitteen piiriin olisi otettava myös muita maksukyvyttömyysmenettelyjä kuin likvidaatiomenettely. Palkkaturvajärjestelmää koskevan maksuvelvoitteen määrittämiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava tässä yhteydessä säätää, että jos maksukyvyttömyystilanne johtaa useisiin maksukyvyttömyysmenettelyihin, tällaista tilannetta käsitellään ikään kuin kyseessä olisi yksi ainoa maksukyvyttömyysmenettely.

(5) Olisi varmistettava, että ne työntekijät, joita tarkoitetaan Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE), julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) ja Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY) tekemästä osa-aikatyötä koskevasta puitesopimuksesta 15 päivänä joulukuuta 1997 annetussa neuvoston direktiivissä 97/81/EY ⁽⁵⁾, Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28 päivänä kesäkuuta 1999 annetussa neuvoston direktiivissä 1999/70/EY ⁽⁶⁾ ja määräaikaisessa tai tilapäisessä työsuhteessa olevien työntekijöiden työturvallisuuden ja -terveyden parantamisen edistämistä koskevien toimenpiteiden täydentämisestä 25 päivänä kesäkuuta 1991 annetussa neuvoston direktiivissä 91/383/ETY ⁽⁷⁾, eivät jää tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

⁽⁵⁾ EYVL L 14, 20.1.1998, s. 9.

⁽⁶⁾ EYVL L 175, 10.7.1999, s. 43.

⁽⁷⁾ EYVL L 206, 29.7.1991, s. 19.

- (6) Työntekijöiden oikeusvarmuuden takaamiseksi sellaisten yritysten maksukyvyttömyystilanteissa, joilla on toimintaa useissa jäsenvaltioissa, ja työntekijöiden oikeuksien vahvistamiseksi Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti, olisi annettava säännöksiä, joissa todetaan nimenomaisesti, mikä palkkaturvajärjestelmä on vastuussa työntekijöiden maksamatta olevien saatavien suorittamisesta näissä tapauksissa, ja joissa jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön tavoitteeksi asetetaan työntekijöiden maksamatta olevien saatavien suorittaminen viipymättä. Lisäksi on tarpeen varmistaa, että säännökset pannaan asianmukaisesti täytäntöön säätämällä jäsenvaltioiden toimivaltaisten hallintoviranomaisten välisestä yhteistyöstä.
- (7) Jäsenvaltiot voivat asettaa palkkaturvajärjestelmän vastuuta koskevia rajoituksia, joiden on oltava direktiivissä asetetun sosiaalisen tavoitteen mukaisia ja joissa voidaan ottaa huomioon palkkasaatavien eri tasot.
- (8) Maksukyvyttömyysmenettelyjen toteamisen helpottamiseksi erityisesti rajat ylittävissä tilanteissa olisi säädettävä, että jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille, millaiset maksukyvyttömyysmenettelyt johtavat palkkaturvajärjestelmään turvautumiseen.
- (9) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän direktiivin tavoitetta, vaan se voidaan saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.
- (10) Komission olisi toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus tämän direktiivin täytäntöönpanosta ja soveltamisesta, erityisesti siltä osin kuin on kyse jäsenvaltioissa ilmenevistä uudenaikaisista työsuhteista.
- (11) Tämä direktiivi ei vaikuta liitteessä I olevassa C osassa mainittuihin jäsenvaltioita velvoittaviin määräaikoihin, joiden kuluessa jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sovellettava niitä,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I LUKU

SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

1. Tätä direktiiviä sovelletaan työntekijöiden työ sopimuksista tai työsuhteista johtuviin saataviin työnantajalta, joka on 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla maksukyvytön.

2. Jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti jättää tiettyihin ryhmiin kuuluvien työntekijöiden saatavat tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle sen vuoksi, että on olemassa muita tapoja turvata palkkasaatavat, jos osoitetaan, että ne tarjoavat kyseisille henkilöille tästä direktiivistä johtuvaa suojaa vastaavan suojan.

3. Jäsenvaltiot voivat edelleen jättää, jos tällaista säännöstä jo sovelletaan niiden kansallisessa lainsäädännössä, tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle:

- a) luonnollisen henkilön palveluksessa olevat kotiapulaiset; ja
- b) kalastajat, jotka saavat palkkansa osuutena saaliista.

2 artikla

1. Tätä direktiiviä sovellettaessa työnantajaa pidetään maksukyvyttömänä, jos on pyydetty jonkin jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisen, työnantajan kaikkia velkoja koskevan sellaisen maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista, jossa kyseinen työnantaja menettää osittain tai kokonaan määräysvallan omaisuuteensa ja jossa määrätään selvittäjä tai vastaavaa tehtävää suorittava henkilö, ja jos kyseisten säännösten nojalla toimivaltainen viranomainen on joko

- a) päättänyt menettelyn aloittamisesta; tai
- b) todennut, että työnantajan yritys tai liiketoiminta on kokonaan lopetettu ja että käytettävissä olevat varat eivät riitä perusteeksi menettelyn aloittamiselle.

2. Tällä direktiivillä ei ole vaikutusta siihen, miten kansallisessa lainsäädännössä määritellään käsitteet 'työntekijä', 'työnantaja', 'palkka', 'saavutettu oikeus' ja 'tulevaisuuteen kohdistuva oikeus'.

Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan voi jättää tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle:

- a) direktiivissä 97/81/EY tarkoitettuja osa-aikatyöntekijöitä;
- b) direktiivissä 1999/70/EY tarkoitettuja määräaikaaisessa työsuhteessa olevia työntekijöitä;
- c) direktiivin 91/383/ETY 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tilapäisessä työsuhteessa olevia työntekijöitä.

3. Jäsenvaltiot eivät voi asettaa työ sopimuksen tai -suhteen vähimmäiskestoja ehdoksi työntekijöiden oikeudelle saada tämän direktiivin mukaisia etuuksia.

4. Tämä direktiivi ei estä jäsenvaltioita laajentamasta työntekijöiden suojaa muihin maksukyvyttömyystapauksiin, kuten tilanteeseen, jossa maksut on tosiasiallisesti lopetettu pysyvästi, kun maksukyvyttömyys on vahvistettu muilla kuin 1 kohdassa tarkoitetuilla menettelyillä, joista säädetään kansallisessa lainsäädännössä.

Tällaiset menettelyt eivät kuitenkaan aiheuta vastuuta muiden jäsenvaltioiden järjestelmille IV luvussa tarkoitetuissa tapauksissa.

II LUKU

PALKKATURVAJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

3 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei 4 artiklasta muuta johdu, työ sopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.

Palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat tiettyä jäsenvaltioiden määrittämää päivää edeltävältä ja/tai tapauksen mukaan sen jälkeiseltä ajalta.

4 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa palkkaturvajärjestelmien 3 artiklassa tarkoitettua vastuuta.

2. Käyttäessään 1 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta jäsenvaltion on vahvistettava sen ajan kesto, jolta palkkaturvajärjestelmän on vastattava maksamatta olevista saatavista. Tämä aika ei kuitenkaan saa olla lyhyempi kuin 3 artiklan toisessa kohdassa tarkoitettua päivää edeltävä ja/tai sen jälkeinen ajanjakso, joka kattaa työsuhteen kolme viimeistä kuukautta.

Jäsenvaltiot voivat sisällyttää tämän kolmen kuukauden vähimmäisajan viiteajanjaksoon, jonka pituus on vähintään kuusi kuukautta.

Jäsenvaltiot, jotka säätävät vähintään 18 kuukauden viiteajanjakson, voivat rajoittaa kahdeksaan viikkoon ajan, jolta palkkaturvajärjestelmä vastaa maksamatta olevista saatavista. Tässä tapauksessa vähimmäisajanjakson laskemisessa otetaan huomioon työntekijöille edullisimmat ajanjaksot.

3. Jäsenvaltiot voivat asettaa enimmäismääriä palkkaturvajärjestelmän suoritettavaksi tuleville maksuille. Nämä enimmäismäärät eivät saa alittaa tasoa, joka on yhteensopiva tämän direktiivin sosiaalisen tavoitteen kanssa.

Käyttäessään tätä mahdollisuutta jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle menetelmä, jota noudattaen se asettaa enimmäismäärän.

5 artikla

Jäsenvaltioiden on annettava yksityiskohtaiset säännökset palkkaturvajärjestelmien organisaatiosta, rahoituksesta ja toiminnasta erityisesti seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- a) järjestelmän käytössä olevat varat ovat työnantajan liikeomaisuudesta erillään, eikä maksukyvyttömyysmenettely koske niitä;
- b) työnantajat osallistuvat rahoitukseen, jos viranomaiset eivät vastaa siitä kokonaan;
- c) järjestelmän vastuuseen ei vaikuta se, onko velvollisuus osallistua rahoitukseen täytetty vai ei.

III LUKU

SOSIAALITURVAA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

6 artikla

Jäsenvaltiot voivat säätää, että 3, 4 ja 5 artiklaa ei sovelleta kansalliseen lakisääteiseen sosiaaliturvajärjestelmään taikka sen ulkopuolella olevaan, yhtiön tai yhtä useamman yhtiön yhteiseen lisäeläkejärjestelmään perustuviin työntekijöiden maksu-osuuksiin.

7 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kansallisiin lakisääteisiin sosiaaliturvajärjestelmiin perustuvien vakuutuslaitoksille suoritettavien työnantajien pakollisten maksujen laiminlyönti ennen maksukyvyttömyyden alkamista ei vähennä työntekijöiden oikeutta vakuutuslaitosten myöntämiin etuuksiin siltä osin kuin työntekijöiden maksuosuudet on pidätetty palkasta.

8 artikla

Jäsenvaltioiden on huolehdittava tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisesta, jotta turvataan työntekijöiden sekä yrityksestä tai liiketoiminnasta työnantajan maksukyvyttömyyden alkamispäivään mennessä lähteneiden henkilöiden välittömät tai tulevaisuuteen kohdistuvat oikeudet kansallisen lakisääteisen sosiaaliturvajärjestelmän ulkopuolella olevan, yhtiön tai useamman yhtiön yhteisen lisäeläkejärjestelmän mukaisiin vanhuusetuuksiin ja jälkeenjääneiden etuuksiin.

IV LUKU

USEAA VALTIOTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET

9 artikla

1. Jos yritys, joka harjoittaa toimintaa vähintään kahden jäsenvaltion alueella, on maksukyvytön 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla, työntekijöiden maksamatta olevien saatavien maksamisen osalta on toimivaltainen sen jäsenvaltion palkkaturvajärjestelmä, jonka alueella työntekijät tavallisesti työskentelevät tai työskentelivät.

2. Työntekijöiden oikeuksien laajuus määräytyy sen lainsäädännön mukaan, jonka piiriin toimivaltainen palkkaturvajärjestelmä kuuluu.

3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa

tapauksissa päätökset, jotka on tehty jonkin sellaisen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sellaisen maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä, jonka aloittamista on pyydetty jossakin toisessa jäsenvaltiossa, otetaan huomioon määritettäessä tässä direktiivissä tarkoitettua työnantajan maksukyvyttömyyttä.

10 artikla

1. Jäsenvaltioiden on 9 artiklan täytäntöönpanoa varten säädettävä toimivaltaisten hallintoviranomaisten ja/tai 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa mainittujen palkkaturvajärjestelmien välillä tapahtuvasta asiaankuuluvien tietojen vaihtamisesta, minkä avulla on erityisesti mahdollista ilmoittaa toimivaltaisille palkkaturvajärjestelmille maksamatta olevista työntekijöiden saatavista.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille toimivaltaisten hallintoviranomaistensa ja/tai palkkaturvajärjestelmiensä yhteystiedot. Komissio saattaa nämä tiedot yleisön saataville.

V LUKU

YLEISET SÄÄNNÖKSET JA LOPPUSÄÄNNÖKSET

11 artikla

Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa tai antaa lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöille edullisempia kuin tässä direktiivissä säädetään.

Tämän direktiivin täytäntöönpano ei missään tapauksessa saa olla peruste heikentää jäsenvaltiossa vallitsevaa tilannetta, joka koskee työntekijöiden suojan yleistä tasoa tämän direktiivin soveltamisalalla.

12 artikla

Tällä direktiivillä ei rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta:

- a) toteuttaa väärinkäytösten estämiseksi tarvittavia toimenpiteitä;
- b) evätä 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua turvaa tai poistaa 7 artiklassa tarkoitettu vastuu taikka vähentää niitä, jos ilmenee, että velvoitteen täyttäminen ei ole perusteltua, koska työntekijällä ja työnantajalla on sellaisia erityisiä siteitä toisiinsa ja sellaisia yhteisiä etuja, jotka johtuvat heidän välisestään salaisesta sopimuksesta;

- c) evätä 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua maksuvelvollisuutta tai poistaa 7 artiklassa tarkoitettu vastuu taikka heikentää niitä tapauksissa, joissa työntekijä yksin tai lähisukulaistensa kanssa on omistanut olennaisen osan työnantajan yrityksestä tai yritystoiminnasta ja vaikuttanut huomattavasti sen toimintaan.

13 artikla

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava, millaiset kansalliset maksukyvyttömyysmenettelyt kuuluvat tämän direktiivin soveltamisalaan sekä niitä koskevat muutokset komissiolle ja muille jäsenvaltioille.

Komissio julkaisee nämä ilmoitukset *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

14 artikla

Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset kirjallisina komissiolle.

15 artikla

Komissio antaa viimeistään 8 päivänä lokakuuta 2010 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen 1–4, 9 ja 10 artiklan, 11 artiklan toisen kohdan, 12 artiklan c alakohdan sekä 13 ja 14 artiklan täytäntöönpanosta ja soveltamisesta jäsenvaltioissa.

16 artikla

Kumotaan direktiivi 80/987/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna liitteessä I mainituilla säädöksillä, sanotun kuitenkin vaikuttamatta jäsenvaltioiden velvollisuuteen noudattaa liitteessä I olevassa C osassa mainittuja määräaikoja, joiden kuluessa niiden on saatettava mainitut direktiivit osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sovellettava niitä.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä II olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.

17 artikla

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

18 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 22 päivänä lokakuuta 2008.

Euroopan parlamentin puolesta

Puhemies

H.-G. PÖTTERING

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

J.-P. JOUYET

LIITE I

A OSA

Kumottu direktiivi ja sen muutokset

(16 artiklassa tarkoitetut)

Neuvoston direktiivi 80/987/ETY	(EYVL L 283, 28.10.1980, s. 23)
Neuvoston direktiivi 87/164/ETY	(EYVL L 66, 11.3.1987, 11)
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/74/EY	(EYVL L 270, 8.10.2002, 10)

B OSA

Muutosasiakirja, jota ei ole kumottu

(16 artiklassa tarkoitettu)

Vuoden 1994 liittymisasiakirja

C OSA

Määräajat kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle ja soveltamiselle

(16 artiklassa tarkoitetut)

Direktiivi	Määräaika kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiselle	Soveltamispäivä
80/987/ETY	23 päivä lokakuuta 1983	
87/164/ETY		1 päivä tammikuuta 1986
2002/74/EY	7 päivä lokakuuta 2005	

LIITE II

Vastaavuustaulukko

Direktiivi 80/987/ETY	Tämä direktiivi
1 artikla	1 artikla
2 artikla	2 artikla
3 artikla	3 artikla
4 artikla	4 artikla
5 artikla	5 artikla
6 artikla	6 artikla
7 artikla	7 artikla
8 artikla	8 artikla
8 a artikla	9 artikla
8 b artikla	10 artikla
9 artikla	11 artikla
10 artikla	12 artikla
10 a artikla	13 artikla
11 artiklan 1 kohta	—
11 artiklan 2 kohta	14 artikla
12 artikla	—
—	15 artikla
—	16 artikla
—	17 artikla
13 artikla	18 artikla
—	Liite I
—	Liite II